

Եղիշի Պարթ. Տըստեղեանի Պատգամներն

Միացեալ Նահանգներու մէջ միտինար ճէյնգ Պարթունի և բարերար Քիլիկնետ Լոճի նախածնունդներն կազմուած էր Հայկական և Սուրիական Օգնութեան Ամերիկեան Կոմիտէ մը, օգնութեան հասնելու համար հայ և արաբ աղիտեայներու: Ամերիկեան Ներկայագութիւններու Տան կողմէ պաշտօնական ճանաչում ստանալէ ետք 1919-ին, երկրորդ ամուսնափոխութեամբ սը կազմակերպութիւնը առած էր Մերձատըր Արեւելքի Նպաստամատոյց (Near East Relief) անունը:

4.- Հակակէշի, ֆրնս.:

5.- 19-26 Ապրիլ 1920-ին Սան Ռեմօ, Իտալիա, գումարուած խորհրդածողովի ընթացքին, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ վարչապետներն ու Ճափոնի, լուսաւստի եւ Պելճիքայի ներկայացուցիչները բաւարարեցին առարկայ դարձնելով Թուրքիոյ հետ իւր տարածքէն դաշնակիւրը, Միջին Արեւելքի մէջ Լ. Կ. Էլլու Լիկային կողմէ հաստատուելիք հոգատարութիւններ եւ յատկապէս Օսմանեան Կայսրութեան միջհետարեւելեան տարածքներու անդամահատման խնդիրը, յանգած էին որոշումներու, որոնք հիմը պիտի կազմէին նոյն տարուան Օգոստոսին կնքուած Սեյրի-Լաւանպիին: Ֆրանսա Սան Ռեմօյի մէջ կրցած էր միջապգային ծանաչում պապհովել Սուրիոյ եւ Լիբանանի նկատմամբ իր պահանջներուն վերաբերեալ:

6.- Շորը Բորզըն (1859-1925) կը վարէր Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին գործերու նախարարի պաշտօնը 1919-1924 տարիներուն:

7.- Մեծնետ Ճեյալ Պէյ (1863-1926), որ Հալէպի կառավարիչի հանգամանքով ընդդիմացած էր Օսմանեան կենդանական կառավարութեան հայաքիմը քաղաքակրթութեան եւ հետաքուած իր պաշտօնէն, 1919-ի Նոյեմբերէն մինչեւ 1920-ի Օգոստոսը կառավարիչն էր Ատանայի:

8.- Ալնարկութիւն Փարիզի Հաշտութեան Վեհաժողովին, որ Ա. Համաշխարհային Պատերազմի զինադադարի յայտարարութենէն ետք սկսած էր 18 Յունուար 1919-ին եւ իր աշխատանքները տարւած 21 Յունուար 1920-ին, բացումովը Ազգերու Լիկայի Ընդհանուր Ժողովին:

9.- Ալեքսանտը Միլլըրան (1859-1943) 23 Սեպ. տները 1920-ին Ֆրանսայի նախագահ դառնալէ անմիջապէս առաջ կը վարէր Ֆրանսայի վարչապետի պաշտօնը 20 Յունուար 1920-էն սկսեալ:

10.- Էլեֆթերիս Վենիզելուս (1864-1936) վերստանձնած էր Յունաստանի վարչապետի պաշտօնը 1917-ի Յունիսէն մինչեւ 1920-ի Նոյեմբերը:

11.- Առողջ դատողութիւն, ֆրնս.:

12.- Վարկը, ֆրնս.:

13.- Ալնարկութիւն ազգայնական հայալեւնա շարժումներուն:

14.- Թըքածարները, ֆրնս.:

Միտի Հայորդի ... երբեք մի փոխեր մեր միսն ու ոսկորը եղող Հայ Եկեղեցին ուրիշ որեւէ արժեքի հետ, ան որուն ճարտարապետը եղաւ Լուսաւորիչ, որուն Լուսարարապետը եղաւ Մեսրոպ Մաշտոց, որուն ժիր մատուակը հանդիսացաւ Սահակ Պարթեւ, որուն աղօթող քրտմը եղաւ Նարեկացին, որուն քաղցը երգիչը եղաւ Շնորհալին: Անկիւս դժուարութիւններու եւ աղէտներու շատ բախած է, բայց չէ խոտորակուած, միշտ ունենալով բաւարար լոյս բաշխելու իրեն յարող հոգիներուն՝ եւ տարածած իր սփոփարար հովանին, որ եթէ աշխարհիկ գորութեամբ զինուած բազուկ մը չէ եղած, սակայն հոգեւոր մխիթարութեան եւ գորութեան նեցուկ է հանդիսացած մարմնապէս խոշտանգուած եւ գերուած իր գաւակներուն համար:

Միտ քու Մայրենի Հայ Եկեղեցին, թրքուէ անով, եւ անոր մեծութեան զանձներուն մէջ որոնէ հոգեկան կազդորդող, պատրաստ ըլլալով, եթէ հարկ ըլլայ, պարտնող վերջին կաթիլը տալու իրեն համար: Մի տրտմեցներ այդ մայրը եւ մի իւրաքանչիւր խորդ գաւակը Հայաստանեայց Եկեղեցիին:

Բողոքումնը թրքերը եւ հեռանալ Հայ Եկեղեցիէն, իրենց հերշտմանը ու հողութիւնը կ'արձնէ շարիշ ուղիէ մը, որ յաճօր կը նայի մերիմքին: Բողոք անմիջորոշ մարդորսական ծուկակներով աղօլին ծոցէն կը խլեն իր միամիտ ու լաճախ բարեմիտ գաւակները, իրենց վրայ կը հրաժարեն հայ ժողովուրդի դարաւոր արեւն ու հաւատքի բողբոջ արեւին՝ արիւնալալալալ անձծրը:

Զաւակները ծննդաւանդեայ Եկեղեցւոյ, հազէք միտն եւ միշտ, մեք դաւաճող ողջամըտութեան զրամը, իրեն մի հոս շարունակելու մեր գոյութեան պայքարը: Անէն մասնիկ որ կը փրթի մեր մերդոյութենէն, արժէք սըն է որ կը պակսի մեր նիթական ու հոգեկան դրամապոլութին:

Ուշադիր եղէք առաքելի խօսքին, «Որպէս ընկալարուք գերիստոս Յիսուս զՏէր, նովին գնացէք: Զգոյշ լըրուք, մի որ իցէ որ զձեզ կողոպտիցէ ճարտարութեամբ եւ սնտոյի խաբէութեամբ, որք ըստ մարդկան աւանդութեան եւ ըստ տարերց աշխարհի են, եւ ոչ գճիստիս Բրիստոսի»:

«Սիւն», 1962, Նոյեմբեր-Դեկտեմբեր, էջ 316

